

No 2708

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση Έ Έ
κατά Ελλάδα

(Προσφυγή υπ'αρ. 5856/09)

Απόφαση

Στρασβούργο, 19 Απριλίου 2011

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές στην μορφή.

Στην υπόθεση Έ Έ κατά Ελλάδας,

Το Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα) που συνεδρίασε σε Επιτροπή με την ακόλουθη σύνθεση:

Anatoly Kovler, *Πρόεδρος*,

Γεώργιο Νικολάου,

Mirjana Lazarova Trajkovska, *Δικαστές*,

Και με τη σύμπραξη του Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος André Wampach

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο στις 29 Μαρτίου 2011,

Εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. προσφυγής 5856/09) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας το κοσ Έ Έ , («ο προσφεύγων») προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 22 Ιανουαρίου 2009 σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τους Κο Κ. Κοσμάτο και Δ. Καραγιάννη, Δικηγόρους Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους πληρεξουσίου του Οργάνου της, την κα Γ. Παπαδάκη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την κα Μ. Γερμάνη, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 25 Φεβρουαρίου 2010, η Πρόεδρος του Πρώτου Τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο υπ'αρ. 14, η προσφυγή ανατέθηκε σε μια Επιτροπή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1965 και κατοικεί στην Θεσσαλονίκη.
5. Με απόφαση του Κακουργιοδικείου Κατερίνης, της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2002, ο προσφεύγων, ο οποίος βρισκόταν σε προσωρινή κράτηση από τις 26 Σεπτεμβρίου 2001, καταδικάστηκε σε ποινή ισόβιας κάθειρξης επειδή σκότωσε, με την συγκατηγορούμενή του, εκ προμελέτης και σε κατάσταση ψυχικής ηρεμίας, τον άντρα της τελευταίας.
6. Στις 4 Δεκεμβρίου 2002, ο προσφεύγων άσκησε έφεση κατά της ανωτέρω απόφασης. Η δικάσιμος που αρχικά ορίστηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2005, αναβλήθηκε λόγω κωλύματος του εκπροσώπου του προσφεύγοντα, στις 5 Μαρτίου 2007. Την ημερομηνία αυτή, η δικάσιμος αναβλήθηκε εκ νέου για τις 11 Ιουνίου 2007, λόγω κωλύματος την φορά αυτή της πολιτικής αγωγής.
7. Στις 12 Ιουνίου 2007, το Κακουργιοδικείο της Θεσσαλονίκης επικύρωσε την απόφαση υπ'αρ. 233-237/2007. Συμπέρανε ότι ο προσφεύγων διέπραξε ανθρωποκτονία εκ προμελέτης σύμφωνα με σχέδιο που κατέστρωσε με την συγκατηγορούμενή του, ότι το έγκλημα εκτελέστηκε με την συγκατηγορούμενή του και ότι η ψυχική του κατάσταση δεν παρουσίαζε καμία διαταραχή.
8. Όσον αφορά τον ισχυρισμό του προσφεύγοντα ότι έπρεπε να του αναγνωρισθούν ελαφρυντικές περιστάσεις λόγω της καλής του διαγωγής στην φυλακή, το Κακουργιοδικείο αποφάνθηκε ως εξής :
- «Η εξαιρετική του διαγωγή στην φυλακή όπου κρατείται, η πειθαρχία του και η τήρηση του Κανονισμού (καθώς και ο τρόπος με τον οποίος εκτελεί τα καθήκοντα του προϊσταμένου μάγειρα, η συγγραφή ενός βιβλίου, (...), η δημιουργία, με πρωτοβουλία του, ενός γηπέδου σωματικών δραστηριοτήτων και η συντήρηση των κτιρίων (...) δεν είναι αποτέλεσμα της ελεύθερης επιλογής του αλλά της υποχρέωσης να συμμορφώνεται με τους κανόνες που διέπουν την συμπεριφορά των κρατουμένων. Τα θετικά στοιχεία που επικαλείται ο ίδιος υπέρ του (...) δεν μπορούν να θεμελιώσουν την αναγνώριση ελαφρυντικών περιστάσεων αφού, σύμφωνα με την γνώμη του Δικαστηρίου, είναι αποτέλεσμα των φόβων του εν όψει της δίκης και της εναντίον του κατηγορίας (...)»
9. Το Εφετείο απέρριψε επίσης τον ισχυρισμό του προσφεύγοντα σύμφωνα με τον οποίο θα έπρεπε να τροποποιηθεί η κατηγορία σε θανατηφόρα τραύματα χτυπήματα που επέφεραν τον θάνατο χωρίς αυτός να έχει την πρόθεση. Έκρινε ότι ο προσφεύγων είχε δώσει πολλά χτυπήματα στο θύμα του, με σκληρότητα και βαρβαρότητα και είχε την πρόθεση να δώσει τον θάνατο.

10. Επίσης, το Εφετείο απέρριψε τα επιχειρήματα του προσφεύγοντα που ισχυριζόταν ότι έπρεπε να του αναγνωριστούν ελαφρυντικές περιστάσεις, λόγω του λευκού ποινικού του μητρώου και της ειλικρινής μεταμέλειάς του με την ακόλουθη διατύπωση :

«... ο προσφεύγων είχε λευκό ποινικό μητρώο, αλλά μέχρι την τέλεση της πράξης (στις 22 Σεπτεμβρίου 2001) δεν απέδειξε ότι είχε έντιμη ιδιωτική, οικογενειακή και κοινωνική ζωή, αφού από το φθινόπωρο του 2000, όταν σύναψε εξωσυζυγική σχέση με την συγκατηγορούμενή του, άρχισε να παραμελεί την οικογένειά του, να μην τους δίνει χρήματα (όπως το παραδέχεται, ξόδευε τον μισθό του για να κάνει δώρα στην ερωμένη του), να είναι απόμακρος προς την σύζυγό του η οποία κατ' αυτόν ήταν άσπογη (...).

(...) δεν προκύπτει από τα γεγονότα ότι ο κατηγορούμενος μετανόησε ειλικρινά και πραγματικά για την πράξη του, δηλαδή δεν επιδίωξε να απαλείψει ή να ελαχιστοποιήσει τις συνέπειες της πράξης του, με συγκεκριμένη ειλικρινή συμπεριφορά προς την οικογένεια του θύματος. Το ότι απλώς έστειλε από την φυλακή στις 29 Ιουνίου 2005 (πολύ αργότερα από την δίκη που έγινε στις 3 και 4 Δεκεμβρίου 2002) μια λακωνική επιστολή με την συγγνώμη του προς τον πατέρα του θύματος, δεν αρκεί για να αναγνωριστεί αυτή η ελαφρυντική περίπτωση».

11. Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε στις 25 Οκτωβρίου 2007.

12. Στις 9 Νοεμβρίου 2007, ο προσφεύγων άσκησε αναίρεση. Στις 22 Ιουλίου 2008, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αναίρεση του προσφεύγοντα (απόφαση υπ'αρ. 1897/2008). Η ημερομηνία καθαρογραφής της απόφασης δεν προκύπτει από τον φάκελο.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6§1 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

13. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η συνολική διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, καθώς και ειδικότερα, η διαδικασία ενώπιον του Κακουργιοδικείου Θεσσαλονίκης, παραβίασαν την αρχή της «εύλογης προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6§1 της Σύμβασης, που ορίζει τα εξής :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή ... εντός λογικής προθεσμίας υπό δικαστηρίου, ... το οποίον θα αποφασίση ... επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως.»

14. Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στην θέση αυτή.

15. Η υπό κρίση περίοδος άρχισε στις 26 Σεπτεμβρίου 2001, με την προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντα και τελείωσε το νωρίτερο στις 22 Ιουλίου 2008, με την απόφαση υπ'αρ. 1897/2008 του Αρείου Πάγου. Η ποινική διαδικασία επομένως διήρκεσε περίπου έξι έτη και εννέα μήνες, για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Ως προς το παραδεκτό

16. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Θα πρέπει λοιπόν να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Ως προς την ουσία

17. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας κρίνεται σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και με κριτήρια που έχει καθιερώσει η Νομολογία του Δικαστηρίου, ειδικότερα την δυσκολία της υπόθεσης, την συμπεριφορά του προσφεύγοντα και αυτή των αρμόδιων αρχών καθώς και την σημασία της διαφοράς για τους προσφεύγοντες (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Pélissier et Sassi κατά Γαλλίας* [GC], αρ. 25444/94, §67, CEDH 1999-II).

18. Το Δικαστήριο εξέτασε επανειλημμένως υποθέσεις που εγείρουν θέματα παρόμοια με αυτό της υπό κρίση υπόθεσης και διαπίστωσε την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερθείσα *Pélissier et Sassi*).

19. Στην υπό κρίση υπόθεση το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία ενώπιον του Κακουργιοδικείου διήρκεσε τέσσερα έτη και δέκα μήνες περίπου. Άρχισε στις 4 Δεκεμβρίου 2002 και τελείωσε στις 25 Οκτωβρίου 2007. Η Κυβέρνηση δεν δίνει καμία εξήγηση ικανή να δικαιολογήσει την διάρκεια αυτή.

20. Έχοντας υπόψη την νομολογία του επί του θέματος, το Δικαστήριο κρίνει ότι στην υπό κρίση υπόθεση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν πληρεί την απαίτηση της «εύλογης προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ

21. Τέλος ο προσφεύγων παραπονείται για την αιτιολογία των αποφάσεων που εκδόθηκαν στην περίπτωση του καθώς και για την διεξαγωγή των αποδείξεων από πλευράς ποινικών δικαστηρίων.

22. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εξ αρχής ότι δεν είναι στις αρμοδιότητές του να υποκαθιστά με την δική του εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδείξεων την κρίση των εθνικών δικαστηρίων, οι οποίες είναι κατ'αρχήν αρμόδιες να ζυγίζουν τα στοιχεία που συγκεντρώνουν. Καθήκον του Δικαστηρίου είναι να ερευνά αν η επίδικη διαδικασία, εξεταζόμενη ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της διεξαγωγής των αποδείξεων, είχε δίκαιο χαρακτήρα (*Mantovanelli κατά Γαλλίας*, 18 Μαρτίου 1997, §34, *Recueil des arrêts et décisions 1997-II* και *GB κατά Γαλλίας*, αρ. 44069/98, §59, CEDH 2001-X).

23. Στην υπό κρίση υπόθεση, η καταδίκη του προσφεύγοντα επιβεβαιώθηκε από όλα τα ποινικά δικαστήρια που επιλήφθηκαν την υπόθεσης, τα οποία εξέδωσαν αποφάσεις δεόντως αιτιολογημένες που ανέφεραν τα αποφασιστικά αποδεικτικά στοιχεία για την καταδίκη του και τον καθορισμό της ποινής του. Το Δικαστήριο δεν εντοπίζει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας στην διεξαγωγή της διαδικασίας, η οποία σεβάστηκε απολύτως τα δικαιώματα του κατηγορουμένου.

24. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι το μέρος αυτό της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

25. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης ,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

26. Ο προσφεύγων ζητά 40.000 € για την ηθική βλάβη που υπέστη λόγω του ισχυριζόμενου άδικου χαρακτήρα της διαδικασίας. Ζητά επίσης 10.000 € λόγω ηθικής βλάβης σχετικά με την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας.

27. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το πρώτο αίτημα του προσφεύγοντα. Όσον αφορά το δεύτερο αίτημά του, υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπέρμετρο και ότι εμπάσει περιπτώσει, η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε από μόνη της επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

28. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 6 της Σύμβασης μόνο ως προς την διάρκεια της διαδικασίας. Επομένως, θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 1.500 € λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη εξαιτίας της παραβίασης αυτής, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

29. Ο προσφεύγων δεν παρουσίασε κανένα αίτημα για έξοδα και δικαστική δαπάνη. Επομένως, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν συντρέχει λόγος να του επιδικάσει ποσό για τον λόγο αυτό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

30. Το Δικαστήριο κρίνει σωστό να υπολογίσει το ύψος των τόκων υπερημερίας με βάση το επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή, όσον αφορά την αιτίαση σχετικά με την διάρκεια της διαδικασίας και απαράδεκτη για τα περαιτέρω.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται*

α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, 1.500€ (χίλια πεντακόσια ευρώ), λόγω ηθικής βλάβης, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι από την παρέλευση της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

No 2708

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα περαιτέρω.

Συντάχτηκε στα γαλλικά, στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 19 Απριλίου 2011, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

André Wampach
Αναπληρωτής Γραμματέας

Anatoly Kovler
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα